

Duray Miklós (Együttélés)

**Hogyan lett több a kevesebb?
A magyar politikai együttműködés viszontagságai
Szlovákiában 1990–1998 között***

A szlovákiai magyar pártok legújabb – második – egyesülésének tizedik évfordulójára emlékezünk. Az első egyesülés 1936-ban történt. Most azoknak a pártegyesítési eseményeknek és előzményeinek a szerintem legfontosabb emlékeit idézem föl, amelyek 1998-ban – éppen tíz éve – elvezettek a Magyar Koalíció Pártja megalakulásához. Az odavezető út göröngyösebb volt egy mezei földútnál, előzményei a Kárpát-medencei magyarság megosztottságának a gyökereihez is elvezetnek.

Megítélésem szerint, az 1990 tavaszán kialakult szlovákiai magyar megosztottság nem törvényszerű, hanem alkalomszerű volt. Csehszlovákia államjogi válságának előrehaladtával azonban egyre többen ismertük fel, hogy ha sokáig fennmarad megosztottságunk, az a veszтünket okozhatja.

Alig két hónappal Csehszlovákia második megszűnése előtt, 1992. november 5-én Český Těšínbe (a „lengyel Komáromba”) utaztunk az Együttélés Országos Tanácsának ülésére. Azért oda, mert így akartunk elbúcsúzni a wspólnotás lengyel testvéreinktől, akik január elsejétől már egy más állam polgárai lesznek. Autóbuszunk lassan dőcögött a Csacától a Jablunkai-hágó felé vezető keskeny, kanyargós úton. Latolgattuk, milyen sorsra jutnak Csehszlovákia megszűnése után a Csehországban maradó magyarok, megtartják-e velük a lengyelek eddigi szövetségünket? Többé-kevésbé világos volt számunkra, hogy az együttélés eszméjének Szlovákiában Csehszlová-

* Megjelent az *Együtt egymásért - 10 éves a Magyar Koalíció Pártja* kiadványban, mely a párt megalakulásának 10. évfordulója alkalmából készült. *Forrás:* <http://www.mkp.sk/node/46>

kia megszűnésével befellegzett. Az Együttélés Szlovákiában ezután csak magyar pártként létezhet, a magyar–szlovák együttélés újszerű – pl. a társnemzeti kapcsolatokban megvalósuló – eszméjét hirdetheti, de a soknemzetiségű összefogásnak már nem lesz létalapja, mert nem igénylik sem a ruszinok, sem az ukránok, a németeknek pedig Németországból tiltják meg a szervezett politikai kapcsolatok kialakítását. A Pozsony környéki horvátok és az Árva és Sáros megyei lengyel szórványok csak nyomokban maradtak meg, tehát súlytalanok, a csehek pedig nem tekinthetők Szlovákiában szervezett közösségnek. A cigányok egy része ugyan a szövetség híve volt, de velük megegyezés nem jött létre. Ezek a szomorú tények.

E zötyögős utazás során törvényszerűen került szóba saját magyar sorsunk is. Mi lesz velünk január elseje után? Csehszlovákia megszűnését nem mi, magyarok kezdeményeztük. Szlovákia állami önállósulásának azok a szlovákok voltak éllovasai, akik a szlovák nemzet-, és államtudat kibontakozásának lehetőségéért legtöbbit Csehszlovákiának, illetve a cseheknek köszönhetek – sem többet, sem kevesebbet, mint a magyarországi állami létből való kiszakadást. Az önálló Szlovákia hirdetői azonban a szlovákiai közhangulatot nemzetileg gyűlölködővé tették, a csehellenesség mellett főleg magyarellenességet keltve. Nemcsak azért, mert ez már Palacký óta így szokás, hanem azért is, mert a magyarok nem voltak hívei a szlovákok elszakadásának. A magyarok – az egyre szaporodó szlovák szélsőségesektől féltve – úgy vélték, hogy Csehszlovákia velük szemben nagyobb védelmet nyújthat.

Az igazi kérdés számunkra, a csehszlovák állam szétesésének ebben a szakaszában az volt: elviselhető-e ilyen körülmények között a felvidéki magyarság politikai megosztottsága? Ebben az időben két párt – az Együttélés és a Magyar Kereszténydemokrata Mozgalom – egy keservesen létrehozott, ingatag koalíciót alkotott, a harmadik párt, a Független Magyar Kezdeményezés – ami később Magyar Polgári Pártra változtatta a nevét – ezen kívül állt.

A zajos autóbuszban, kapaszkodva, fültől fülig hajolva beszélgettünk, hogy halljuk egymás szavát. Az Együttélés ügyvezetője, Dolník Erzsébet mellett ültem. A hogyan tovább kételyeivel kapcsolatban a beszélgetés egyik pillanatában az ő fülének közelségében mondtam ki a régen bennem vajúdó gondolatot:

- Szlovákia önállósulása után egyesíteni kell a három magyar pártot.
- Ezt hogyan képzeled? – kérdezte ő.
- Például a három párt uniójával vagy összeolvadásával. Egyben azonban biztos vagyok, hogy ennek nem lehetek az elnöke. Sőt: a pártegyesítés csak akkor lehetséges, ha egyértelművé teszem, hogy az egyesült pártnak nem is akarok az elnöke lenni.

Egy nappal később az Együttélés Országos Tanácsának ülésén ezzel kapcsolatban ezt mondtam: „...fel kell számolnunk minden eddigi széthúzást a három magyar párt között, egyébként hiteltelenek leszünk. Sőt, ezen túlmenően, elkerülhetetlen lesz a magyar pártok egyesítése, fúziója egy párttá...”¹

Egyszer, ha a körülmények megengedik, azt is érdemes lenne részletesen megvizsgálni, hogy a Felvidéken a magyar rendszerváltoztatás miatt zajlott más szervezeti keretek között, mint Erdélyben vagy a Délvidéken (az egykori Jugoszláviában) és Kárpátalján. Mindenütt egy magyar párt alakult, csak az akkori Csehszlovákiában alakított a magyarság három pártot – noha a polgár itt is egyet akart, de legalábbis egységet. Az akkori közhangulat sem igazolta, és a mindmáig érvényes közakarat sem igazolja a magyar többpártiságot, tehát nem azért lett több pártja a felvidéki magyaroknak, mert ezt kívánta a nép, mert ennyire – akár önpusztító módon – elkötelezettje lett volna a plurális demokráciának. Érdemes lesz tehát egyszer megvizsgálni, hogy az akkori megosztottságban, majd az együttműködés akadályozásában, illetve az egyesülés hátráltatásában milyen szerepet játszottak a szerteágazó politikai érdekek. A történések lényege azonban a magyar pártoknak az egyesüléshez vezető útja.

A politikai szakma szempontjából elsősorban azt kell tudatosítanunk, hogy egy számbeli kisebbségben élő közösség belső szervezettsége és külső megnyilvánulása az államokéhoz hasonló szabályok alá esik: belsőleg többelvűnek, kifelé egységesnek kell lennie. Ez azt jelenti, hogy ha a kisebbségi közösség szervezettsége közigazgatásilag egységes, tehát autonómiája egy adott területhez és törvények által meghatározott intézményekhez kötődik, akkor ezen belül teljességgel érvényesítheti a többpártiságot, de innen kilépve az ottani polgárokra vonatkozóan csak egységes nézetet képviselhet. Ha azonban nem rendelkezik ilyen autonómiával, le kell mondania a politikai többpártiságról – ellenkező esetben elveszíti összetartását.

Ezt tudatosítva szorgalmaztuk már 1990 tavaszán a három magyar párt koalícióját, de csak kettős, választási koalíciót sikerült létrehozni. A koalíció sérülékenységre utal, hogy Prágában, noha egy parlamenti frakciót mű-

1 Szabaduljunk meg a káros beidegződésektől. In Duray Miklós: *Önrendelkezési kísérleteink*, Méry Ratio, Somorja.

ködtettünk, ennek nem mindegyik, a koalíciós listáról mandátumot szerzett magyar képviselő volt a tagja. Pozsonyban pedig két frakcióba tömörültek a magyar koalíció képviselői.

A rendszerváltás kezdetétől csaknem két év telt el, amikor először tettünk kísérletet a prágai és a pozsonyi magyar parlamenti képviselők egyékes platformjának megszervezésére. 1991 őszén a magyar politikai szervezetek és a magyar parlamenti képviselők – közöttük a baloldali és a szlovák kereszténydemokraták listáján mandátumot nyertek – kerekasztal-értekezlete azonban már a találkozó délutánján kudarcba fulladt.

Az 1992. évi tavasz végi parlamenti választások előtt történt egy kísérlet a hármas koalíció kialakítására – új tagja a Magyar Polgári Párt lett volna. De az ezt megelőző több mint két évben felgyülemlett elvi és tettekben is megnyilvánuló ellentét nem tette lehetővé a koalíció kialakítását – az Együttélés a koalíció érdekében elvárta az MPP részéről a politikai önkritikát, ami persze nem történt meg.

Az már azonban nem volt véletlen, hogy Csehszlovákia megszűnésének előestéjén, 1992 decemberében Léván a Csáky Pál kezdeményezésére megrendezett, főleg az autonómia kérdéskörével foglalkozó értelmiségi találkón sikerült megalakítanunk az akkorra négyre szaporodott (új elemként a Magyar Néppárt jelent meg a porondon) magyar pártok egyeztető (koordinációs) tanácsát. Mindenki átérezte, hogy egy ismeretlen helyzettel kerülünk szembe, de ez sem volt elegendő a közösségi érdek felismerésére. A paritás elve szerint működő testület néhány hónapos kínos egyeztetés után megszűnt. Ennek oka elsősorban az volt, hogy egymással szembeni csoportosulások alakultak ki, ami nemcsak a kísérlet értelmét tette kétségessé, hanem a nehézkesen működő kétpárti koalíciót is veszélybe sodorta.

Az első nagy kísérletet egy társadalmi közképviselési egység létrehozására 1992 augusztusában kezdtük tervezni. Az akkori helyzetben úgy láttuk, hogy szükségünk lesz egy olyan legitim képviselési testületnek a kialakítására, amely a csehszlovákiai magyarságnak a területi autonómia elérése előtti, az önkormányzati és a parlamenti magyar képviselőkre alapozott legitim képviselési testülete lenne.

Egy szándéknyilatkozatnak is tekinthető előadás szövegében szó szerint ez hangzott el: „Egy nagygyűlést szeretnénk összehívni, amelyre meghívnánk az összes magyar önkormányzati képviselőt, polgármestereket, alpolgármestereket és parlamenti képviselőinket pártállásra való tekintet nélkül, tehát a függetleneket, a baloldaliakat, a Magyar Polgári Párthoz és a koalíciónkhoz tartozókat; majdnem ötezer személyt. Ezen a nagygyűlésen meg kellene választanunk egy testületet, amelynek első fokú legitimitását az

adná meg, hogy az oda beválasztott személyek mind törvényes választások útján szereztek közlegitimitást. Másodfokú legitimitását pedig az adná, hogy ezek a legitim képviselők választanák meg saját soraikból a testület tagjait.”²

Csaknem másfél éves vajúdás után került sor a terv részleges megvalósítására az akkori, az Együttélés és Magyar Kereszténydemokrata Mozgalom kétpárti koalíciójának, és a Csallóközi Városok és Falvak Társulásának szervezésében. A Magyar Polgári Párt elhatárolódott a nagygyűléstől.

Az önkormányzati nagygyűlést 2004. január 8-ára sikerült összehívni, de nem sikerült létrehozni a társadalmi közképviselési testületet. Az egység szorosabbra fűzése helyett egy fordított folyamat indult be: elkezdődött az egységet óhajtók kirekesztésének a kísérlete.

Az addigi kudarcok ellenére 1994 válságos éve két eredményt hozott a kétpárti magyar koalíció számára: a szlovák kormány márciusi bukása után az átmeneti kormány stabilitását biztosító szerep vállalását (ennek eredményeként született meg a magyar nevek anyakönyvi bejegyzését lehetővé tevő törvénymódosítás és a települések két nyelven való megjelöléséről szóló törvény) és a magyar politikai pártok szükségszerű együttműködésének felismerését.

Ennek a felismerésnek a vetületeként tett javaslatot az Együttélés Országos Tanácsa 1994. május 23-án a magyar pártok uniójának létrehozására. Az elképzelés a négy magyar párt együttműködését célozta meg oly módon, hogy megmaradna az uniót létrehozó pártok jogalanyiséga, de a jogalanyok súlyuknak megfelelő személyi részvétellel alakítanak ki az unió közös szerveit és testületeit, hasonlóképpen, mint ahogy az most az Európai Unióban létezik. A javaslatot a címzettek elutasították. (Hozzuk létre a magyar uniót! In: *Önrendelkezési kísérleteink.*)

A magyar pártok összefogása érdekében 1994-ben tehát csak annyi előrelépés történt, hogy az őszi előrehozott parlamenti választásokra megalakult a hárompárti magyar koalíció. Ez kevesebb volt, mint az unió, de több volt a kétpárti koalíciónál. A Magyar Néppárt két okból is a koalíción kívül maradt. Egyik oka az volt, hogy a néppárttal szemben az MKDM-nek személyi, az MPP-nek ideológiai kifogásai voltak. A kívülmaradásuk másik oka az volt, hogy a négypárti koalíciónak el kellett volna érnie a parlamenti választáson a 10%-os szavazati küszöböt, ami kockázatos volt.

2 Az önrendelkezés fázisai. In Duray Miklós: *Önrendelkezési kísérleteink.* Id. kiad.

Ugyanakkor azt is tudatosítani kell, hogy a hármass koalíciót létrehozó szerződésnek éppen az együttműködésre vonatkozó része tartalmazta a legtöbb buktatót. Visszaköszönt benne az összes korábbi, az együttműködéssel szembeni vonakodás. A szerződésnek ez a része lehetővé tett bármilyen különutas politikát. (Vö.: Történelmi lépések. In: Duray Miklós: Változások küszöbén, Pro Minoritate könyvek, Osiris, Budapest)

A hármass koalíció kialakításának idején az Együttélés egyik alelnöke kísérletet tett a hármass koalíció létrehozásának megakadályozására. Nem a koalíciós szerződéssel szemben emelhető kifogások miatt, hanem azzal érvelt, hogy az MPP olyan magatartást képvisel, ami nem illik a nemzeti és keresztény irányultságú pártok együttműködésébe. Érvelésével ugyan sokan egyetértettek, de akkorra már általánosan elfogadott elvvé vált a magyar pártok közötti együttműködés elmélyítése, ezért kezdeményezése megbukott. Csak később vált nyilvánvalóvá, hogy milyen szándék húzódott meg a háttérben. Jó egy évvel később ugyanis új – „hosszú nevű” – pártot alapított, melyhez kormánykörökből kapott támogatást. A megosztási szándék azonban a visszajára fordult, mert a sorok szorosabbra zárulását váltotta ki. A Magyar Kereszténydemokrata Mozgalom 1996. március 30-án tartott VIII. Országos Közgyűlésén, Galántán mind Bugár Béla, mind Csáky Pál – éppen ennek az új pártalapításnak az élmenye alatt – hangsúlyozta, hogy az a magyar politikus vagy az a magyar politikai erő, amely szembefordul a magyar koalícióval, politikai hullává válik.

Eközben a szlovák kormány ellenzékének köreiben, ahová mi is tartozunk, egyre inkább jelentkezett – az 1994-ben szerzett tapasztalatokon okulva – egy ránk, magyarokra is kiterjedő együttműködési kényszer. De míg 1994-ben elfogadtuk, hogy az akkori átmeneti kormányt kívülről támogatjuk, két évvel később már kevésnek tartottunk egy olyan ellenzéki együttműködést, amely hasonló eredményre vezetett volna. Azzal tehát, hogy úgy buktassuk meg Vladimír Mečiar kormányát, hogy a helyébe lépőből kimaradjunk, a koalíciónkban 1994 őszétől senki sem értett egyet. Előre látva azonban annak a veszélyét, hogy egy lehetséges kormányzati részvétel csábítása akár meg is oszthatja a magyar koalíciót. Az MKDM VIII. közgyűlésén ezért azt javasoltam, hogy törekedjünk a három magyar párt egyesülésére. Kifejtettem, hogy a közeljövő feladatai és kihívásai miatt ugyanis nem elégséges sem a jelenlegi koalíciós együttműködés, sem a pártok nemrég felvetett uniója. (Fúzió vagy unió? In: Önrendelkezési kísérleteink.) A szlovákiai magyar közvélemény egyre inkább várta a pártok egyesülését.

A nehezen létrehozott hármaskoalíció esetleges szétesésének a veszélye nem volt alaptalan rémkép. A szlovák pártok folyamatosan külön tárgyalásokat kezdeményeztek a magyar koalíciót alakító pártokkal, sőt személyekkel, és a formálódó Mečiar-ellenes Kék Koalíció sem igen rejtette véka alá, hogy kiket lát szívesebben a sorai között. Ezek nagy csábítások voltak, mert mindenki tudta, hogy azok lesznek a szerencsések, akik a remélt kormányváltáskor a legközelebb férkőznek a hatalmi posztok elosztóihoz.

Az addigi választójogi törvény, illetve a hármaskoalíció együttműködési szerződése nem gördített akadályt az elé, hogy egy adott konstellációban egy kialakult együttműködés személyi vagy csoportérdekeken bukjon meg. A három párt koalíciójának parlamentbe jutási küszöbértéke 7% volt, amit bármikor játszva elértünk – tehát a választási sikerünk a magyar koalícióval biztosított volt. A szerződés szerint azonban a parlamentbe való bejutás után a képviselők bármilyen képviselői frakciót alakíthattak, nem kellett követni a választási blokkhoz való tartozást. Ez azt is jelentette, hogy egy koalíció a parlamentben akár úgy is kettészakadhatott volna, hogy az egyik része kormánypártivá válik, míg a másik részét tudatosan ellenzéki helyzetbe szorítják. A pártok egyesülésével azonban egy ilyen helyzet nem következhetett volna be.

Történt azonban egy váratlan változás. A kormánykoalíció 1997 őszén a választójogi törvény megváltoztatását tervezte. A hármaskoalíciónak a parlamentbe jutáshoz meg kellett volna szereznie az országban leadott érvényes szavazatoknak legkevesebb 15%-át, ezt azonban nem tudtuk volna teljesíteni.

Nagy előrelátás volt abban, hogy az Együttélés – miután a koalíciókban nem sikerült elfogadtatni a magyar pártok unióját – szorgalmazni kezdte az alulról építkező pártunió létrehozását. Ez az elképzelés azt célozta meg, „hogy helyi szinten – ahol kedvezőek a feltételek – jönnének létre uniós szerveződések, amelyek elszaporodva kialakítanák az unióra lépett alapszervezetek hálózatát. Ezen alapult volna a járási, illetve az országos pártunió kialakulása.” (Nem halogathatjuk a szlovákiai magyar pártok egyesülését. In: Önröndelkezési kísérleteink.) Ez a kezdeményezés ugyan nem segítette elő a pártunió, illetve a szövetségi párt létrehozását, de számos helyen megtörtént a három koalíciós párt helyi szervezeteinek szinte kampányszerű összekapcsolódása, ami megkönnyítette a későbbi pártegyesítést.

A választási törvény megváltoztatásának a veszélye megzavarta a magyar koalíciónak a pártok egyesítését mindaddig elutasító politikusait. Világossá vált, hogy ha nem mozdulunk el a holtpontról, jelentéktelen politikai

erővé zsugorodunk. A felismerésből származó hirtelen elmozdulás során egyértelművé lett, hogy az eddigi huzavona csupán pozícióharc volt. Ha megtarthatom a tisztségemet, támogatom a pártok egyesülését – mondták többen.

A három magyar párt egyesülését elutasítók azonban nem adták fel könnyen a harcot. Figyelemre méltó, hogy ekkor éppen az MKDM vezetői részéről mutatkozott nagyobb ellenállás a pártegyesítéssel szemben, noha a tagság inkább az egyesülést támogatta. Ezért egy külön találkozóra került sor az Együttélés és az MPP között, amelynek záradéka az volt, hogy közösen fogják előremozdítani az egyesülés ügyét. A Magyar Polgári Pártban ugyanis néhányan ekkorra már felismerték, hogy az erő összpontosításával a majdani hatalomból is nagyobb szeletet vághatunk. Ezután került sor az MKDM és az MPP külön találkozására, ahol – 1997 novemberében – kiötlötték, hogy olyan megoldást kell választani, amely a pártok eredeti arculatának a megőrzése szempontjából a legkedvezőbb. Ezen a találkozón született meg a választási párt létrehozására tett közös javaslatuk.

A választási párt olyan, mint egy ernyőpárt – egy választási listán indul több párt jelöltje, de egyik sem tagja a választási pártnak. Hasonló alakulat volt a rendszerváltozás utáni első csehszlovákiai parlamenti választáson a Nyilvánosság az Erőszak Ellen választási listája. Ilyenre az 1990-es évek elején Franciaországban is volt példa. Mind a kettő azonban szétesett, miután megszűnt a parlamentbe való bejutáshoz fűződő közös érdek. Ez a módszer tehát főként egyszeri használatra alkalmazható. A választások után mindenki visszatérhet saját pártjába, és egyéni karrierje érdekében akár zavartalanul taposhatja is a másikat, de dönthetnek úgy is, hogy megmaradnak egy csoportban. A magyar pártok egyesítése és az előttünk álló feladatokra való felkészülés helyett hónapokig azzal töltöttük az időnket, hogy megegyezzünk egy választási párt alapszabályában. Az Együttélés részéről csak megfigyelők vettek részt ebben a munkában.

1998 kora tavaszán azonban dönteni kellett. A Kék Koalícióból létrejött Szlovák Demokratikus Koalícióval az együttműködési szerződést mind a három magyar párt még 1997 őszén aláírta, ugyan megalázó körülmények között, hiszen magunkra vonatkozóan elfogadtunk olyan politikai jellegű korlátozásokat, amelyek a másodrendű szerződő fél helyzetébe sodortak bennünket. (A kommunizmus és a demokrácia szlovákiai bukása közötti nyolc év rövid áttekintése. In. Változások küszöbén.) A szerződés aláírásával köteleztük magunkat egy olyan széles körű együttműködésre, amelynek

a következménye a parlamenti választások után akár a közös kormányzás is lehetett. Ugyanakkor nyilvánvaló volt, hogy az MKDM-et szlovák részről a Kereszténydemokrata Mozgalom és a Demokratikus Unió, az MPP-t pedig a Demokrata Párt biztatta arra, hogy álljanak ellent a magyar pártok egyesítésének.

Az időt azonban nem húzhattuk tovább ilyen látszattervekenységgel. Fel kellett gyorsítani a tárgyalásokat a pártegyesítésről. Bugár Bélával 1998 kora tavaszán a Magas-Tátrába utaztunk, ahol Václav Havel cseh köztársasági elnökkel kellett találkozoznunk, aki – korábbi nyugati mintára – fogadta a vendéglátó ország politikai ellenzékét. Ekkor – négy szemközt beszélgetve – ajánlottam fel Bugárnak: a pártegyesítés érdekében az is elfogadható lenne, ha az Együttélés az MKDM-be beolvadna, illetve összeolvadnánk oly módon, hogy ezzel egy új párt jönne létre, ebbe – ha akar – beolvadhat az MPP.

Végre 1998 márciusának végén felgyorsultak az események. A pártegyesülés ellenzői elfogadták, hogy az Együttélés részéről elutasított választási párttal való bajlódás mellett tárgyalásokat kezdjünk az egyesült párt alapszabályáról is. A tárgyalások megkezdésének alapfeltétele volt, hogy a három párt az egyesülés után külön-külön platformot hozzon létre az egyesült pártban. A húsvét utáni héten Dunaszerdahelyen megegyeztünk az egyesült párt megalakításának alapelveiben. A tárgyalásoknak ebben a szakaszában a legnagyobb szócsata az egyesült párt neve körül zajlott. Végül csak annyira telttel, hogy a párt neve Magyar Koalíció Pártja legyen. A hozzáértőknek nem kell megmagyarázni, hogy ez miért egy szemantikai és politológia képzavar. De az érthetőség kedvéért annyit talán mégis el kell mondani: egy koalíciónak nem lehet pártja, de ha párttá válik, akkor már nem koalíció. Az MKP elnevezése és maga a párt is gátlásos és ideges körülmények között született. Ennek ellenére tíz év után is ez a szlovákiai magyar egységpolitika jelképe.

1998. április 18-án az MKDM a galántai művelődési otthonban Magyar Koalíció Pártjára változtatta a nevét. Bugár Béla a sajtó nyilvánossága előtt beismerte: senkivel nem egyeztettek erről. A mindenki számára váratlan lépést időhiánnyal indokolta. Ezután, az addig elért eredmények megóvása végett nem maradt más megoldás, minthogy április 22-én a másik két partner is elfogadta a kész helyzetet, és megállapodtunk abban, hogy a pártegyesülés befogadó pártja a Magyar Koalíció Pártjává átalakult MKDM lesz. Az egyesült párt elnöki székébe az Együttélés által javasolt személy kerül (Duka Zólyomi Árpád), az MPP jelöltje pedig a párt Képviselői Tanácsának elnöki posztját fogja betölteni.

A pártegyesülés végső formájáról a döntő – de nem hivatalos – egyeztetés 1998 pünkösdjének szombatján kezdődött Martoson, Bugár Béla és közöttem. A szérűskerteket elválasztó keskeny ösvényeken több kilométert gyalogolva a jövő párt működőképességéről beszélgettünk, illetve arról, hogy amennyiben az egyesült pártba belépő három párt – külön-külön – egy-egy platformot alakítana ki, a párt rövidesen működésképtelenné válna vagy széthullana, mert a természet törvényszerűsége, a differenciált érdekek és az 1992 decemberében alakított koordinációs bizottság tapasztalatai szerint valamelyik két platform mindig a harmadikkal szemben szervezkedne. Ha a pártegyesítést hosszú távra tervezzük, nem szabad három szervezeti egységet létrehoznunk. Üzenetem ezért így hangzott: ha két platformban egyezünk meg, akkor az Együttélés átengedi az elnökjelölési jogát az MKDM-nek. A tárgyalások június első hetében Pozsonyban folytatódtak Farkas Pál és közöttem. Megegyeztünk, hogy csak két platformja lesz az egyesült pártnak. Az elnökjelölt pedig Bugár Béla lesz.

Az Együttélés VI. – egyben utolsó – kongresszusára 1998. június 13-án, szombaton került sor Galántán. A kongresszus megszavazta a Magyar Néppárt beolvadását az Együttélésbe. Ellenvetés nélkül elfogadta az MKDM-mel kötött külön megállapodást az egyesült párt szerkezeti felépítéséről, miszerint az MKDM és az Együttélés fogja alkotni az új párt „keresztény-konzervatív-népi” platformját. A kongresszus egyetértett azzal is, hogy a párt ennek fejében lemond arról a jogáról, hogy az új párt elnöki tisztségébe az általa jelölt személy kerüljön.

A Magyar Polgári Párt közvetlenül az egyesülési kongresszus előtt tartotta utolsó, talán legviharosabb közgyűlését. Nem született egyértelmű döntés arról, hogy a párt belép-e az egyesült pártba.

A Magyar Koalíció Pártját kiteljesítő egyesülési kongresszus 1998. június 21-én Dunaszerdahelyen ült össze, ahol a három párt küldöttei alkották a pártokat egyesítő kongresszust. Ez volt a szlovákiai magyarságnak a rendszerváltozás utáni legfontosabb politikai eseménye. Ezzel lehetővé vált, hogy a nevét közben Magyar Koalíció Pártjára változtató Magyar Kereszténydemokrata Mozgalom, valamint az Együttélés és a Magyar Polgári Párt egyesülésével létrejöjjön a Magyar Koalíció Pártja. A pártokat egyesítő gyűlés az MKP elnökévé Bugár Bélát választotta, általános alelnökké Duka Zólyomi Árpádot, tiszteletbeli elnökké Duray Miklóst. A keresztény-konzervatív-népi platform elnöke Csáky Pál, a polgári liberális platform elnöke A. Nagy László lett, egyben mindketten az MKP elnökhelyettesei is lettek. Az MKP Országos Tanácsának elnökévé Farkas Pált választotta a

kongresszus, Bárdos Gyulát megbízta a párt parlamenti frakciójának vezetésével, Kvarda Józsefet pedig az önkormányzati alelnöki tisztséggel.

Ezzel ért véget egy nyolc éves küzdelmes korszak, hogy megnyissa a további küzdelem terét, de immár rendezettebb keretek között.

A tíz évvel ezelőtti pártegyesülés és a Magyar Koalíció Pártja megalakulásának tizedik évfordulója néhány tanulsággal jár.

Az egyik tanulság egy fizikai törvényszerűség: ha az erő nem oszlik szerte, hanem egy pontba irányul, megsokszorozódik a hatékonysága.

A másik tanulság: akik a józan ész diktálta közakaratot képviselik, felülkerekednek a többiekkel szemben.

A harmadik tanulság: csak alázattal és türelemmel lehet közszolgálatot teljesíteni.

A mostani tízéves évforduló idején a pártban fellángolt indulatok sajnos összefüggésben állnak az 1990 és 1998 között szőnyeg alá söpört gondokkal. De ha megértjük a pártegyesítéshez vezető történések logikáját, a jövőben talán sikerül elkerülnünk azokat a csapdákat, amelyek miatt nyolc évet kellett várnunk az erők egyesítésére. Csak így van esélyünk arra, hogy megtervezzük a felvidéki magyarság politizálásának irányát és mérföldköveit az elkövetkező tíz évre.